Algoritmusok és adatszerkezetek I. 6. Előadás

MST, általános algoritmus, biztonsá-gos élek, Kruskal algoritmus, unió-holvan adatszerkezet.

Tartalom

Élsúlyozott gráfok és ábrázolásaik

1. **Definíció. Élsúlyozott gráf** alatt egy $G = (V, E)$ gráfot értünk a $w : E \longrightarrow \mathbb{R}$ súlyfüggvénnyel, ahol
   - V a csúcsok (vertices) tetszőleges, véges halmaza,
   - $E \subseteq V \times V \setminus \{(u; v) : u \in V\}$ az élek (edges) halmaza.
   - A $w : E \longrightarrow \mathbb{R}$ minden egyes élhez hozzárendeli annak súlyát, más néven hosszát, illetve költségét.
     - (Az élsúly, élhossz és élköltség elnevezések szinonimák.)
2. **Definíció.** Élsúlyozott gráfban tetszőleges **út hossza** (más néven **költsége**, **súlya**) az út mentén található élek összsúlya.
   Hasonlóképpen tetszőleges **gráf/fa súlya** az élei súlyainak összege.

Élsúlyozott gráfok ábrázolásai

1 – 2, 2 ; 3, 1.
2 – 3, 0 ; 4, -1.

- Grafikus ábrázolás:
  - Az éleket súlyukkal címkézzük
- Szöveges ábrázolás
  - irányítatlan gráfoknál: „u - v_{u1}, w_{u1} ; . . . v_{uk} ,w_{uk}." jelentése:
    - (u, v_{u1}), . . .; (u, v_{uk}) élei a gráfnak
      $w(u, v_{u1})$ = w_{u1} … , $w(u, v_{uk})$ = w_{uk} súlyokkal.
  - irányított gráfoknál: „u -> v_{u1}, w_{u1} ; . . . v_{uk} ,w_{uk}." jelentése:
    - a gráfban az u csúcsból (u, v_{u1}), . . .; (u, v_{uk}) irányított élek indulnak ki, azaz az u csúcs rákövetkezői (gyerekei): v_{u1}; . . . v_{uk} csúcsok.

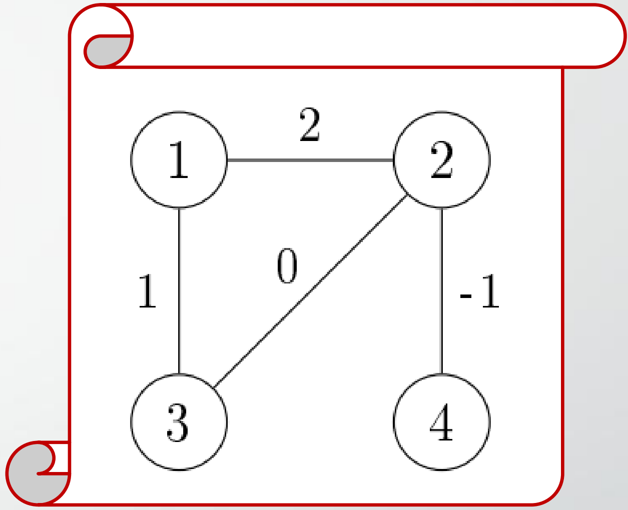

a → b, 2.
b → c, 0 ; d, -1.
c → a, 1.

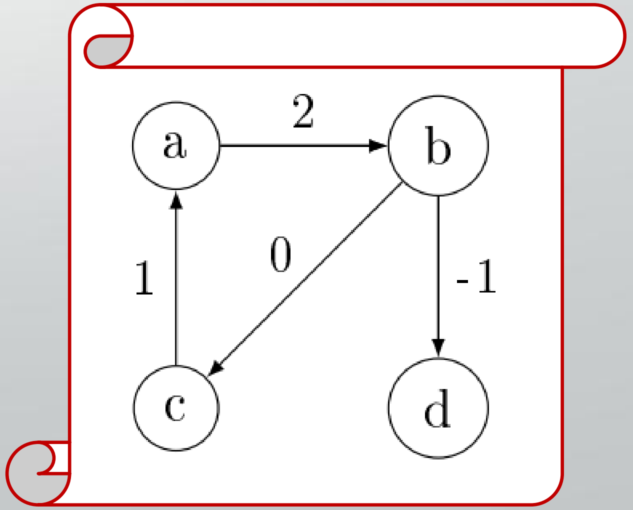

Szomszédossági mátrixos (adjacency matrix), más néven csúcsmátrixos reprezentáció

- $G = (V, E)$ gráf $w : E \rightarrow \mathbb{R}$ súlyfüggvénnyel ($V = \{v_1, \cdots, v_n\}$) reprezentációja:
  - $A/1 : \mathbb{R}_\infty [n, n]$ mátrix, ahol
    - $n = |V|$ a csúcsok száma
    - $1..n$ a csúcsok sorszámai
    - tetszőleges $i, j \in 1..n$ csúcssorszámokra:
      - $A[i, j] = w(v_i, v_j) \Leftrightarrow (v_i, v_j) \in E$
      - $A[i, i] = 0$
      - $A[i, j] = \infty \Leftrightarrow (v_i, v_j) \notin E \wedge i \neq j$

A	1	2	3	4
1	0	2	∞	∞
2	∞	0	0	-1
3	1	∞	0	∞
4	∞	∞	∞	0

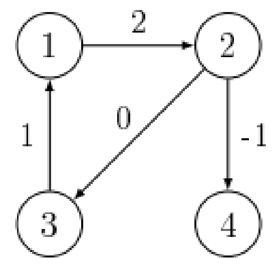

A	1	2	3	4
1	0	2	1	∞
2	2	0	0	-1
3	1	0	0	∞
4	∞	-1	∞	0

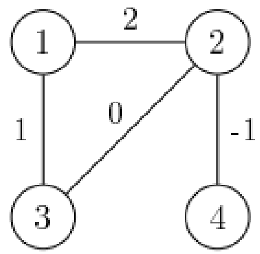

- *Megjegyzések:*
  - A főátlóban mindig nullák vannak
    - ➢ csak egyszerű gráfokkal foglalkozunk (amelyekben nincsenek hurokélek)
    - ➢ tetszőleges csúcsból önmaga közvetlenül, nulla költségű úton érhető el.
  - Irányítatlan esetben a szomszédossági mátrixos reprezentáció mindig szimmetrikus,
    - $(v_i, v_j) \in E$ esetén $(v_j, v_i) = (v_i, v_j) \in E$

Szomszédossági listás (adjacency list) reprezentáció

- $G = (V, E)$ gráf $w : E \longrightarrow \mathbb{R}$ súlyfüggvénnyel ($V = \{v_1, \cdots, v_n\}$) reprezentációja:
  - $A/1 : \mathbb{R}_\infty[n, n]$, ahol
  - $A : Edge^*[n]$ pointertömb, ahol
    - az *Edge* típus a következő:
    - A *next* és a *v* attributumok szerepe ugyanaz, mint az élsúlyozatlan gráfoknál, *w* pedig a megfelelő él súlya.

$Edge$
$+v : \mathbb{N}$
$+w : \mathbb{R}$
$+next : Edge*$

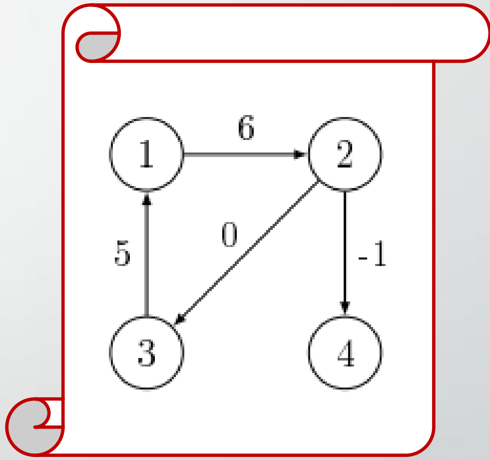

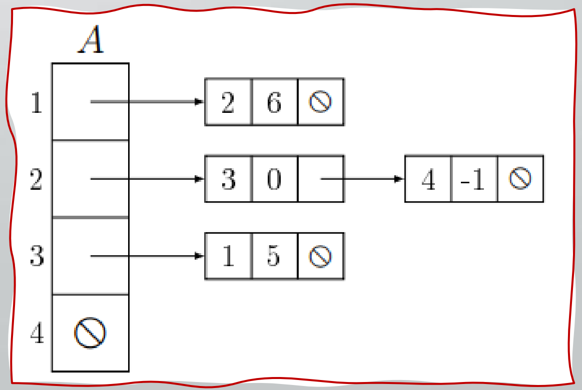

- Az élsúlyozatlan gráfokhoz hasonlóan az élsúlyozott gráfoknál is
  - Irányítatlan gráfok esetén minden élet kétszer ábrázolunk
  - Irányított gráfok esetén csak egyszer

Szomszédossági listás reprezentáció szemléltetés

- A[1] → v = 2 ; A[1] → w = 6 ; A[1] → next = ⦸
- A[2] → v = 3 ; A[2] → w = 0 ; A[2] → next → v = 4;
- A[2] → next → w = −1 ; A[2] → next → next = ⦸
- A[3] → v = 1 ; A[3] → w = 5 ; A[3] → next = ⦸
- A[4] = ⦸

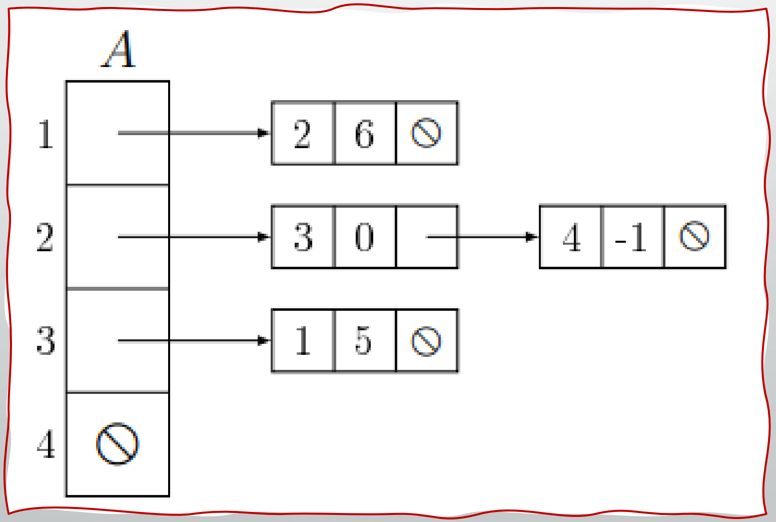

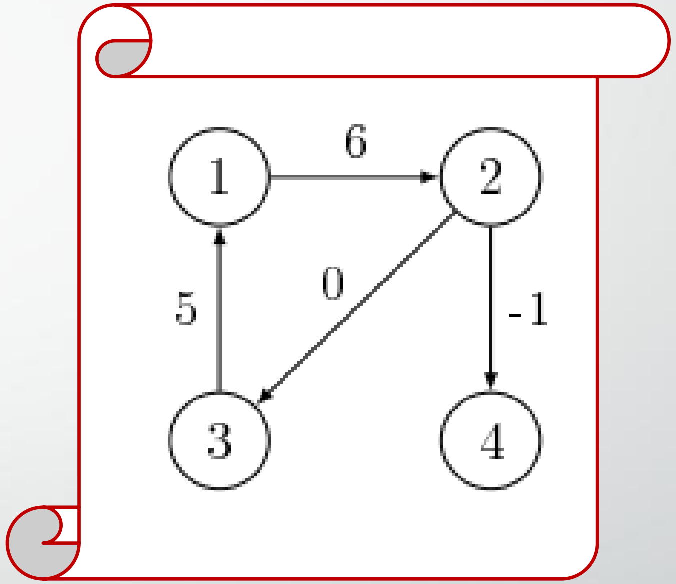

Élsúlyozott gráfábrázolások tárigénye

- Szomszédossági mátrixok:
  - Tárigényük hasonlóan számolható, mint élsúlyozatlan esetben
  - Tfh. egy valós számot egy gépi szóban tárolunk
  - Alapesetben: n^2 szó
  - Irányítatlan gráfoknál:
    - Csak az alsóháromszög mátrixot tárolva
    - $n * (n-1) / 2$ szó

➢ $n * (n-1) / 2 \in \Theta(n^2)$ -> az aszimptotikus tárigény mindkét esetben: $\boldsymbol{\Theta(n^2)}$

Élsúlyozott gráfábrázolások tárigénye

- Szomszédossági listák:
  - Mindegyik élben eggyel több mező van, mint az élsúlyozatlan esetben
  - Ez az aszimptotikus tárigényt nyilván nem befolyásolja: $\boldsymbol{\Theta(n + m)}$

Élsúlyozott gráfok absztrakt osztálya

$\mathcal{G}_w$
$+\ V : \mathcal{V}\{\}$ $+\ E : \mathcal{E}\{\}$ // $E \subseteq V \times V \setminus \{(u,u) : u \in V\}$ $+\ A : V \to 2^V$ // $A(u) = \{\, v \in V \mid (u,v) \in E \,\}$ // $A(u) =$ the adjacent vertices of vertex u. $+\ w : E \to \mathbb{R}$ // weights of edges

Minimális feszítőfák
(MST = Minimum Spanning Tree)

a – b, 2 ; d, 4.
b – c, 4 ; d, 5 ; e, 3.
c – e, 1 ; f, 5.
d – e, 1.
e – f, 2.

- Feladat minimális feszítőfa keresésére
  - A csúcsok pl. városok,
  - az élek lehetséges összeköttetések, a megépítésük költségeivel.
  - A lehető legkisebb építési költséggel szeretnénk elérni, hogy tetszőleges városból bármelyik másikba el lehessen jutni.
- Gráfok
  - összefüggő,
  - irányítatlan,
  - Élsúlyozott. (Az élsúlyok negatívak is lehetnek.)

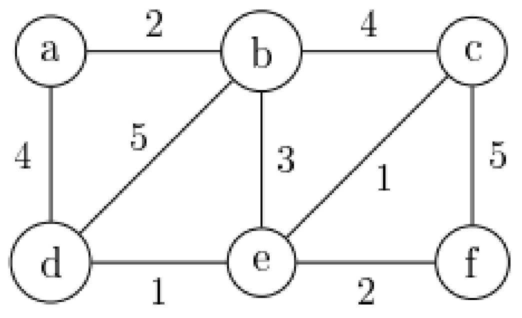

Minimális feszítőfák

1.Definíció. A $G = (V, E)$ irányítatlan gráf feszítő erdeje a $T = (V, F)$ gráf

- ha $F \subseteq E$
- valamint T (irányítatlan) erdő (azaz T olyan irányítatlan gráf, aminek mindegyik komponense irányítatlan fa, a fák páronként diszjunktak, és együtt éppen lefedik a G csúcshalmazát)

2.Definíció. A $G = (V, E)$ irányítatlan, összefüggő gráf feszítőfája a $T = (V, F)$ gráf

- ha $F \subseteq E$
- és T (irányítatlan) fa.

Minimális feszítőfák

3. Definíció. Amennyiben $G = (V, E)$ élsúlyozott gráf (fa, erdő stb.) a $w : E \to R$ súlyfüggvénnyel, akkor a G súlya az élei súlyainak összege:

$$w(G) = \sum_{e \in E} w(e)$$

4. Definíció. A G irányítatlan, összefüggő, élsúlyozott gráf minimális feszítőfája T

- ha T a G feszítőfája
- és G bármely T' feszítőfájára: $w(T) \leq w(T')$.

Általános módszer

- Az A = {} üres élhalmazból indul
- Ezt bővíti újabb és újabb élekkel
  - Úgy, hogy A végig a G összefüggő, irányítatlan, élsúlyozott gráf valamelyik minimális feszítőfája élhalmazának a részhalmaza marad
- Az így választott éleket nevezzük az ***A* élhalmazra nézve biztonságosnak (safe for *A*)**
- Amikor az élek száma eléri a $|G.V|-1$ értéket
  - az A szükségszerűen feszítőfa
  - és így minimális feszítőfa is lesz

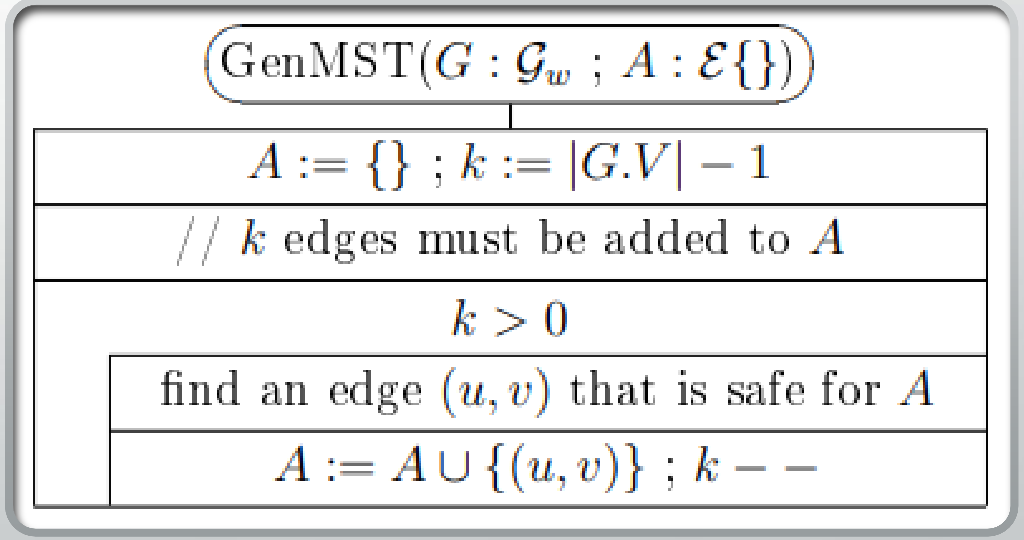

Általános módszer

5. **Definíció.** Tegyük fel, hogy $G = (V, E)$ élsúlyozott, irányítatlan, összefüggő gráf, és $A \subseteq$ a G valamelyik minimális feszítőfája élhalmazának!

- Ekkor az $(u, v) \in E$ él biztonságosan hozzávehető az A élhalmazhoz (safe for A)
  - ha $(u, v) \notin A$
  - és $A \cup \{(u, v)\} \subseteq$ a G valamelyik (az előzővel nem okvetlenül egyező) minimális feszítőfája élhalmazának.

6. **Következmény.** Tegyük fel, hogy $G = (V, E)$ élsúlyozott, irányítatlan, összefüggő gráf!

- Ha egy kezdetben üres A élhalmazt
- újabb és újabb biztonságosan hozzávehető éllel bővítünk,
- ➢ akkor $|G.V|-1$ bővítés után éppen a G egyik minimális feszítőfáját kapjuk meg.

Általános módszer

- Hogyan tudunk mindig biztonságos élet választani az A élhalmazhoz?
  - Ehhez lesz szükségünk az alábbi fogalmakra és tételre.

7. Definíció. Ha $G = (V, E)$ gráf és $\{\} \subseteq S \subseteq V$

➢ akkor a G gráfon $(S, V \setminus S)$ egy **vágás**.

8. Definíció. $G = (V, E)$ gráfon az $(u, v) \in E$ él **keresztezi** az $(S, V \setminus S)$ **vágást**,

- ha $(u \in S \land v \in V \setminus S) \lor (u \in V \setminus S \land v \in S)$.

Általános módszer

8. Definíció. $G = (V, E)$ élsúlyozott gráfon az $(u, v) \in E$ **könnyű él** az (S, V\S) vágásban,

- ha (u, v) keresztezi a vágást,
- és $\forall(p, q)$ a vágást keresztező élre $w(u, v) \leq w(p, q)$.

9. Definíció. A $G = (V, E)$ gráfban az $A \subseteq E$ élhalmazt **elkerüli** az $(S, V \setminus S)$ **vágást**,

- ha az A egyetlen éle sem keresztezi a vágást.

Általános módszer

11. Tétel. Ha a $G = (V, E)$ irányítatlan, összefüggő, élsúlyozott gráfon

1. A részhalmaza a G valamelyik minimális feszítőfája élhalmazának,
2. Az $(S, V \setminus S)$ vágás elkerüli az A élhalmazt, és
3. Az $(u, v) \in E$ könnyű él az $(S, V \setminus S)$ vágásban,

➢ az (u, v) él biztonságosan hozzávehető az A élhalmazhoz.

Általános módszer

- **Bizonyítás.** $(u, v) \notin A$, ui. (u, v) keresztezi az A-t elkerülő vágást.
  - Legyen $T = (V, T_E)$ olyan MST, amire $A \subseteq T_E$

a) $(u, v) \in T_E$

➢ készen vagyunk.

b) $(u, v) \notin T_E$ esetén:

- T feszítőfa -> T-ben el lehet jutni u-ból v-be,
- a T-ben az u-ból a v-be vezető út egyértelmű.

➢ Ezen az úton van olyan él, ami keresztezi az $(S, V \setminus S)$ vágást.

- Legyen (p, q) egy ilyen él!
  - ➢ $w(p, q) \geq w(u, v) \wedge (p, q) \notin A$.

Általános módszer

- A (p, q) él törlésével
  - a T MST szétesik (azaz két fából álló „feszítő erdő” lesz, az egyik fában az u, a másikban a v csúccsal)
  - de ha az eredményhez az (u, v) élet hozzávesszük
  - ➢ az így adódó T' újra feszítőfa lesz
- $T' := T \setminus (p, q) \cup (u, v)$.
  - $w(T') = w(T) - w(p, q) + w(u, v) \leq w(T)$
  - T MST volt -> $w(T') \geq w(T)$
  - ➢ $w(T') = w(T)$
  - ➢ T' is MST kell, hogy legyen

Általános módszer szemléltetése

- Az előbbi tétel segítségével már módszeresen tudunk minimális feszítőfát építeni.
  - Jelölés: a gráfban dupla vonallal az *A* élhalmaz elemei
  - Minden lépésben választunk egy *A*-t elkerülő vágást
    - majd ebben egy könnyű élt, amit hozzáveszünk *A*-hoz.
  - A hozzávétel eredménye a következő lépés kiinduló pontja

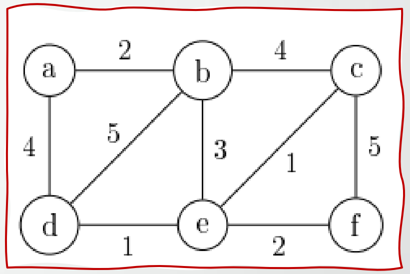

1. *A*={}
   - L! pl. az ({*a*, *b*, *c*}, {*d*, *e*, *f*}) vágás
   - Egyik könnyű, tehát biztonságos él: (*c*, *e*) -> hozzávesszük *A*-hoz

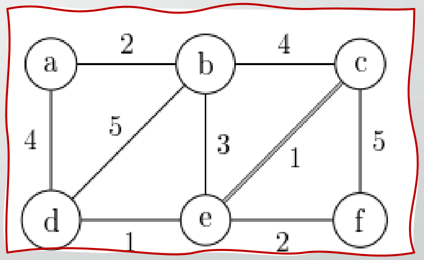

2. *A={(c, e)}*
   - L! pl. az ({*a*, *f*}, {*b*, *c*, *d*, *e*}) vágás
   - Egyik könnyű, tehát biztonságos él: (*a*, *b*) -> hozzávesszük *A*-hoz

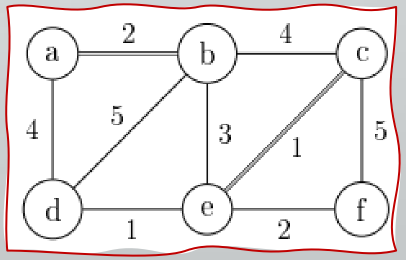

Általános módszer szemléltetése

3. A={(a, b), (c, e)}
   - L! pl. az ({a, b, c, d, e}, {f}) vágás
   - Egyik könnyű, tehát biztonságos él: (e, f) -> hozzávesszük A-hoz
4. A={(a, b), (c, e), (e, f)}
   - L! pl. az ({a, b}, {c, d, e, f}) vágás
   - Egyik könnyű, tehát biztonságos él: (b, e) -> hozzávesszük A-hoz
5. A={(a, b), (b, e), (c, e), (e, f)}
   - L! pl. az ({a, b, c, e, f}, {d}) vágás
   - Egyik könnyű, tehát biztonságos él: (d, e) -> hozzávesszük A-hoz

- A = {(a, b),(b, e),(c, e),(d, e),(e, f)}.
- $|A| = 5 = |G.V| - 1$ -> A egy minimális feszítőfa (MST) élhalmaza

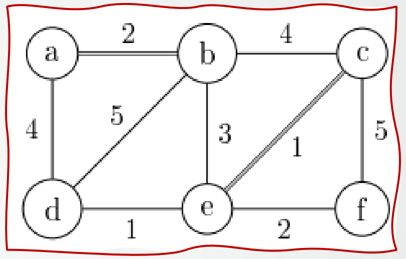

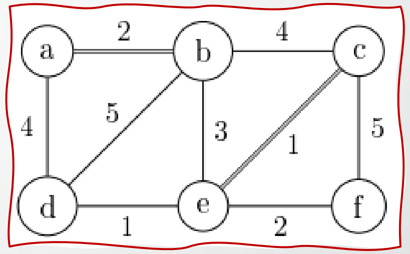

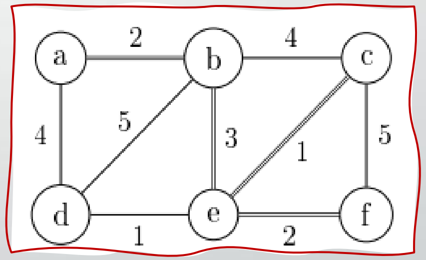

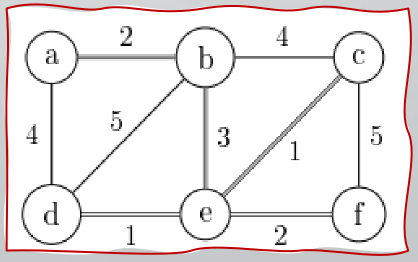

Általános módszer

- A fenti módszer még nem tekinthető szigorú értelemben vett algoritmusnak
  - nem adtuk meg, hogyan válasszunk ki az *A* halmazt elkerülő vágást, és abban könnyű élt
- A **Kruskal** és **Prim** algoritmusok éppen ezt teszik
  - $O(m * \lg n)$ (nagyon jó) maximális műveletigénnyel
    - *n:* a gráf csúcsainak száma
    - *m:* az éleinek száma
  - Egyik sem adja meg az *A*-t elkerülő vágást expliciten, a vágásban (az egyik) könnyű élt viszont igen
  - Ilyen módon, mivel lokálisan optimalizálnak, mindkettő **mohó algoritmus**
    - A 11. tétel szerint viszont mindkét algoritmus minimális feszítőfát számol

Kruskal algoritmusa

- $G = (V, E)$ gráf éleit a súlyuk (hosszuk) szerint monoton növekvően veszi sorba
  - Azokat az éleket eldobja, amelyek az A bizonyos éleivel együtt kört képeznének
  - A többit hozzáveszi A-hoz
- Az explicit körkeresés azonban nem hatékony
  - ➢ minden egyes e élre bejárást kellene indítani a $(V, A \cup \{e\})$ gráfon.
  - Helyette a következő definíción és invariánson alapuló megoldáshoz folyamodunk:

Kruskal algoritmusa

13. Definíció. A $G = (V, E)$ gráf **feszítő erdeje** a (V, A) gráf

- ha egymástól diszjunkt fákból, mint komponensekből áll,
- és $A \subseteq E$
- (Két fa egymástól diszjunkt, ha nincs közös csúcsuk [és így közös élük sem].)

- A Kruskal algoritmus **invariánsa**
  - (V, A) a $G = (V, E)$ összefüggő, irányítatlan, élsúlyozott gráf feszítő erdeje
  - és A részhalmaza a G valamelyik minimális feszítőfája élhalmazának

Kruskal algoritmusa szövegesen

- $A = \{\}$-val indulunk
  - Jelentése: a kezdeti feszítő erdő fái a $G = (V, E)$ gráf egycsúcsú fái.
- A G gráf éleit a súlyuk (hosszuk) szerint monoton növekvően vesszük sorba
- Tetszőleges élet pontosan akkor veszünk hozzá A-hoz, ha a (V, A) erdő két fáját köti össze
  - Azaz nem egy fán belül fut, és így nem zár be egyetlen kört sem

➢ Minden egyes él hozzávételével eggyel csökken az erdő fáinak száma, de továbbra is feszítő erdőt alkotnak

Kruskal algoritmusa szövegesen

- *G* összefüggő -> bármelyik két fa között van út -> előbb-utóbb összekapcsolódnak -> egy *T* fából áll az erdő, T feszítőfa
- A fenti invariáns miatt
  - a *T* élhalmaza részhalmaza valamelyik *M* minimális feszítőfa élhalmazának
  - A *G* minden feszítőfájának $|V| - 1$ éle van -> a *T* és *M* élhalmaza megegyezik
  - Mindkettő csúcshalmaza *V*
  - ➢ $T = M$, azaz *T* minimális feszítőfa.

Invariáns igazságának belátása

- Kezdetben a (*V*, *A*) úgy feszítő erdő, hogy A = {}
  - *A* részhalmaza a *G* bármelyik minimális feszítőfája élhalmazának
  - az invariáns igaz
- Tekintsünk most az algoritmus futása során egy olyan pillanatot, amikor az invariáns még igaz, és egy újabb *e* élet készülünk megvizsgálni
  - Ha *e* a jelenlegi feszítő erdő valamelyik fáján belül fut
    - eldobjuk -> a feszítő erdő nem változik -> az invariáns igaz marad

Invariáns igazságának belátása

- Ha *e* a jelenlegi feszítő erdő két fáját köti össze
  - legyen *S* az egyik fa csúcshalmaza, és tekintsük az $(S, V\setminus S)$ vágást, ami nyilván elkerüli *A*-t
  - Ekkor *e* könnyű él a vágásban
    - [mert a G gráf éleit a súlyuk (hosszuk) szerint monoton növekvően vesszük sorba
    - az aktuális élnél kisebb súlyú éleket már korábban feldolgoztuk
    - ezek vagy benne vannak *A*-ban, vagy nincsenek benne *A*-ban, de a (V, A) feszítő erdő egyik fájának két csúcsát kötik össze, ezért eldobtuk őket]
  - Teljesülnek tehát a 11. tétel feltételei -> *e* biztonságosan hozzávehető *A*-hoz, és hozzá is vesszük.
- A fentiek szerint tehát az invariáns az *e* él feldolgozása után is igaz marad

Kruskal algoritmus műveletigénye

- Feltételezések (Biz. 29. dia)
  - makeSet(v) $\in \Theta(1)$
  - union(x, y) $\in \Theta(1)$
  - findSet(v) $\in O(\log n)$
- Tfh. Q prioritásos sort bináris kupaccal valósítjuk meg
  - inicializásása $\in \Theta(m)$
    - a gráf éleit tároljuk benne
  - remMin() $\in O(\log m)$
- Az első ciklus műveletigénye: $\Theta(n)$
- A két ciklus közti részé: $\Theta(m)$

Kruskal algoritmus stuktogramja és műveletidő

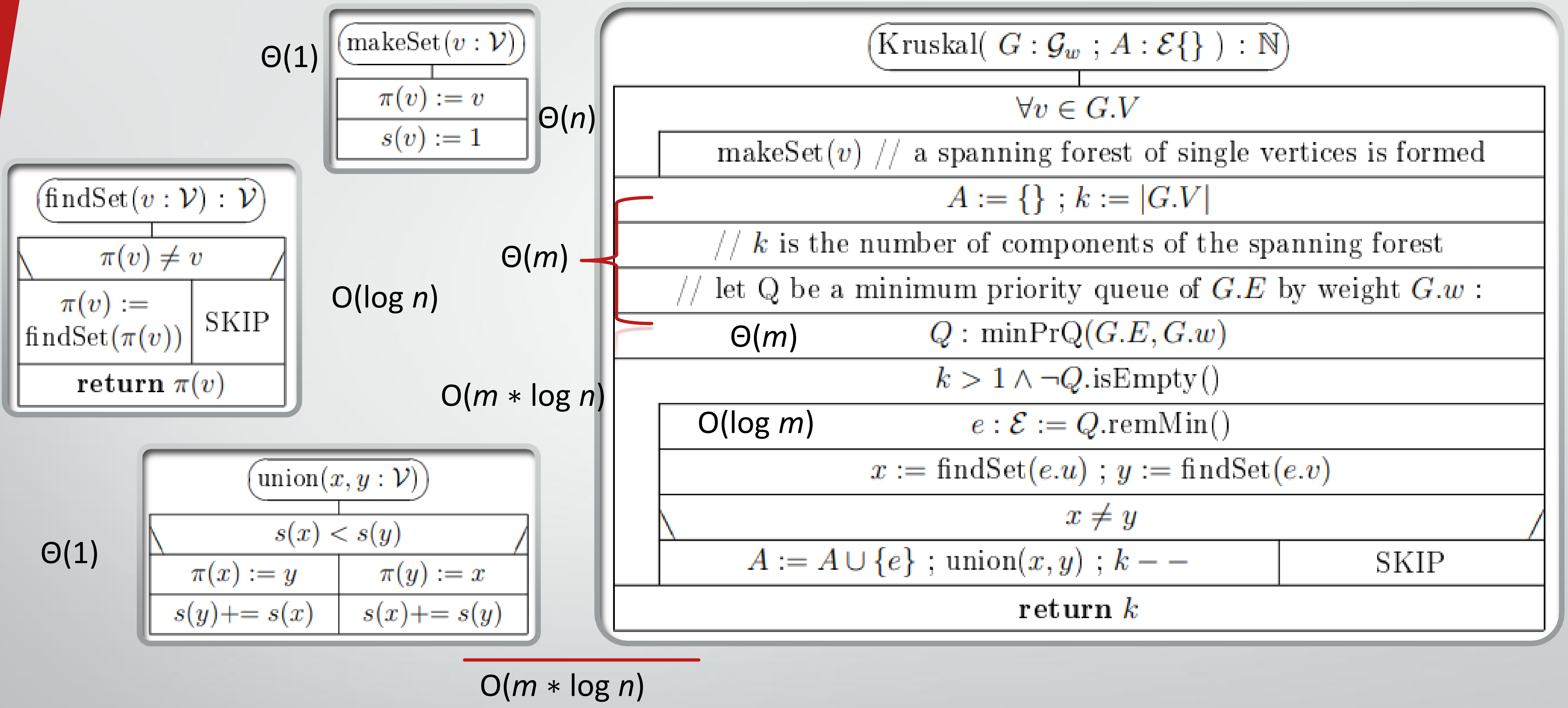

- az algoritmus ellenőrzi, hogy G összefüggő-e
  - Ha összefüggő: k = 1
  - Ha nem összefüggő: k > 1

Kruskal algoritmus szemléltetése

a – b, 0 ; d, 2 ; e, 2.
b – c, 1 ; e, 1 ; f, 2.
c – f, 3.
d – e, 0.
e – f, 2.

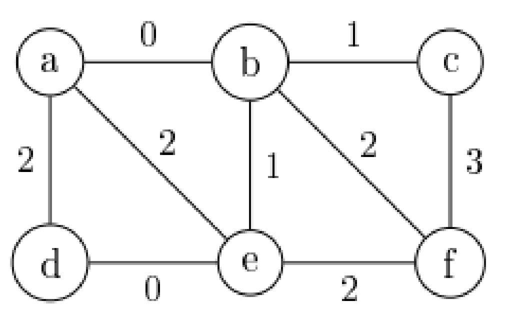

összefüggő

élsúlyozott

Irányítatlan gráf

lépés	komponensek	él	biztonságos?
1.	a, b, c, d, e, f	$a \overset{0}{-} b$	+
2.	ab, c, d, e, f	$d \overset{0}{-} e$	+
3.	ab, c, de, f	$b \overset{1}{-} c$	+
4.	abc, de, f	$b \overset{1}{-} e$	+
5.	abcde, f	$a \overset{2}{-} d$	–
6.	abcde, f	$a \overset{2}{-} e$	–
7.	abcde, f	$b \overset{2}{-} f$	+
-	abcdef	-	-

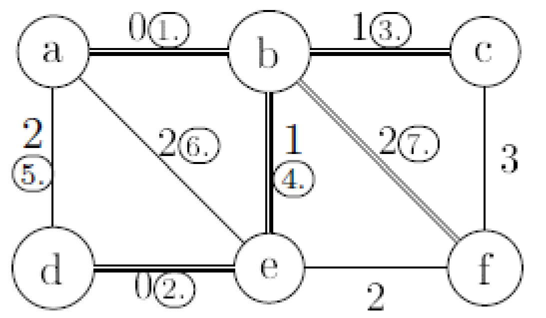

Kruskal algoritmus műveletigénye

- *Fő ciklus*
  - *Egy iterációja* ∈ O O(log n)
    - e := Q.remMin() ∈ O(log m) = O(log n)
    - G összefüggő és irányítatlan
    - így $n - 1 \leq m \leq n * (n - 1)/2 < n^2$
    - (log n) – 1 < log(n – 1) ≤ log m < log n^2 = 2 ∗ log n
    - log m ∈ Θ(log n) -> Θ(log m) = Θ(log n) -> O(log m) = O(log n)
  - legfeljebb m-szer iterál
  - a teljes műveletigénye O(m ∗ log n)
- Ezt aszimptotikus értelemben már nem módosítja a fő ciklust megelőző inicializálások nála nagyságrenddel kisebb Θ(n + m) futási ideje.

A Kruskal algoritmus halmazműveletei

- makeSet(*v*)
  - a gráf mindegyik *v* csúcsából egyelemű irányított fát képez
- findSet(*v*)
  - megállapítja, hogy a csúcs melyik irányítatlan fában van
    - azaz megkeresi a csúcsot tartalmazó irányított fa gyökércsúcsát
    - [Közben a *v* csúcs és mindegyik őse *π* mutatóját a gyökércsúcsra állítja]
      - ➢ a későbbi findSet-hívások már majd hatékonyabbak legyenek
      - út-rövidítés tényleges hatékonyságnövekedést hoz magával
        - Cormen, T.H., Leiserson, C.E., Rivest, R.L., Stein, C.: Új Algoritmusok, Scolar Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963 9193 90 9 könyvben részletes elemzés

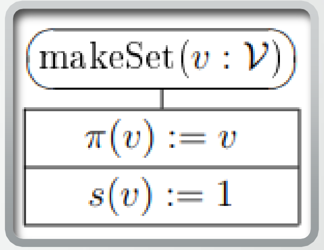

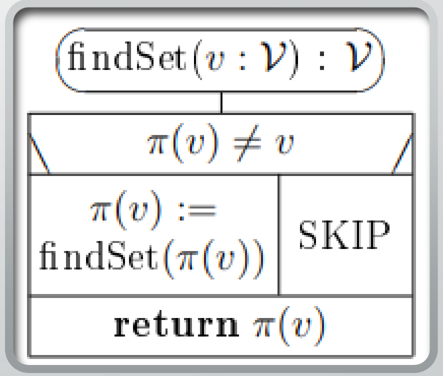

A Kruskal algoritmus halmazműveletei

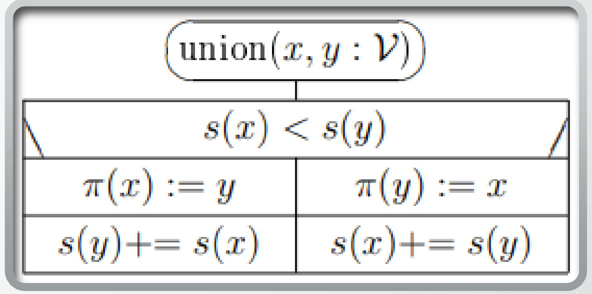

- union(x, y)
  - a megfelelő irányított fák gyökércsúcsait köti össze
    - x := findSet($e.u$) ; y := findSet($e.v$) utasítások az e él két végpontjához tartozó gyökércsúcsokat határozzák meg
  - a kisebb méretű irányított fa gyökerét a nagyobb (vagy vele egyenlő méretű) irányított fa gyökere alá köti be
  - Belátjuk, hogy ezzel a módszerrel sosem lesz az egyes fák magassága > log (*fa mérete*)
    - Ebből pedig közvetlenül következik majd a findSet(v) függvény műveletigényével kapcsolatos állításunk

Unió-hol van adatszerkezet

- Az irányítatlan feszítőerdő nyilvántartásához egy másik, irányított erdőt is kezelünk
- Irányított erdő
  - Az irányítatlan feszítőerdő minden egyes (irányítatlan) fájának megfelel az irányított erdő egy (irányított) fája
    - Ugyanaz a csúcshalmaza
  - Az irányított fák a gyökerük felé irányítottak
  - Mindegyik csúcsnak van egy π címkéje
    - értéke az ő szülője
    - kivéve az irányított fák gyökércsúcsait
      - tetszőleges r gyökércsúcsra viszont $\pi(r) = r$
  - $s(r)$: r-hez tartozó fa mérete

➢ Így mindegyik irányítatlan fát a neki megfelelő irányított fa gyökércsúcsával azonosítjuk.

Unió-hol van asz. fáinak magassága

17. Tulajdonság. A makeSet(v) és a union(x, y) eljárások hatására létrejövő, gyökércsúcsuk felé irányított fák magassága sosem lesz nagyobb, mint a méretük kettes alapú logaritmusa, azaz, ha r egy ilyen fa gyökércsúcsa, $s(r)$ a mérete és $h(r)$ a magassága, akkor $\log s(r) \geq h(r)$.

- **Bizonyítás.**
  - makeSet(v) : egy csúcsú, nulla magasságú fákat hoz létre
    - $\log 1 = 0$
    - ➢ a bizonyítandó tulajdonság kezdetben igaz
  - Elegendő belátni, hogy a union(x, y) eljárás is tartja a fenti egyenlőtlenséget
    - Legyen r a union(x, y) eljárás hatására létrejövő fa gyökere
    - Feltehető, hogy az eljáráshívás előtt $\log s(x) \geq h(x) \wedge \log s(y) \geq h(y)$
    - Azt kell belátnunk, hogy a union(x, y) eljáráshívás után $\log s(r) \geq h(r)$

Unió-hol van asz. fáinak magassága

- Feltehető még, hogy $s(x) \geq s(y)$
  - Ekkor az x gyökércsúcs alá csatoljuk be az y gyökércsúcsot, így $h(r) = \max(h(x), h(y) + 1)$
    - $h(x) > h(y)$
      - $h(r) = h(x) \land s(r) \geq s(x)$
      - $\log s(r) \geq \log s(x) \geq h(x) = h(r)$
      - $\log s(r) \geq h(r)$
    - $h(x) \leq h(y)$
      - $h(r) = h(y) + 1 \land s(r) = s(x) + s(y) \geq 2 * s(y)$
      - $\log s(r) \geq \log(2 * s(y)) = 1 + \log s(y) \geq 1 + h(y) = h(r)$
      - $\log s(r) \geq h(r)$

Halmazműveletek műveletigénye

- Kruskal algoritmus műveletigény-számításával kapcsolatos feltételezések jogosságának belátása
  - Jelölések
    - *h*:= a *v* csúcsot tartalmazó irányított fa magassága
    - *s*:= a *v* csúcsot tartalmazó irányított fa mérete
  - findSet(v) ∈ O(log *n*)
    - findSet(v) fv műveletigénye O(*h*)
    - a 17. tulajdonság alapján $h \leq \log s$
    - $s \leq n$

findSet(*v*) fv. futási ideje durva felső becsléssel O(log *n*)

  - makeSet(*v*) ∈ Θ(1) ∧ union(*x*, *y*) ∈ Θ(1)
    - Sem ciklust, sem eljáráshívást nem tartalmaznak

A Kruskal algoritmus táblázatos szemléltetése a halmazműveletekkel együtt*

komponensek	a	b	c	d	e	f	$u \overset{w}{\text{—}} v$	$u\pi^*s$	$v\pi^*s$	$\pm$
a, b, c, d, e, f	a1	b1	c1	d1	e1	f1	$a \overset{-1}{\text{—}} b$	a1	b1	+
ab, c, d, e, f	b	b2					$d \overset{0}{\text{—}} e$	d1	e1	+
ab, c, de, f				e	e2		$b \overset{1}{\text{—}} c$	b2	c1	+
abc, de, f		b3	b				$b \overset{1}{\text{—}} e$	b3	e2	+
abcde, f		b5			b		$a \overset{2}{\text{—}} d$	ab5	deb5	−
abcde, f				b			$a \overset{2}{\text{—}} e$	ab5	eb5	−
abcde, f							$b \overset{2}{\text{—}} f$	b5	f1	+
abcdef		b6				b	-			

a – b, -1 ; d, 2 ; e, 2.
b – c, 1 ; e, 1 ; f, 2.
c – f, 3.
d – e, 0.
e – f, 2.

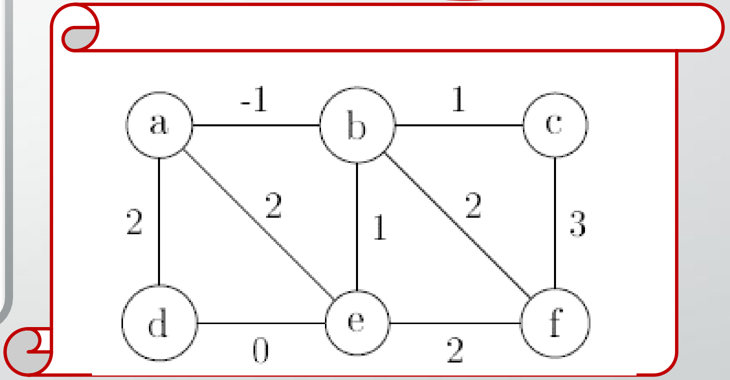

Útrövidítéssel:

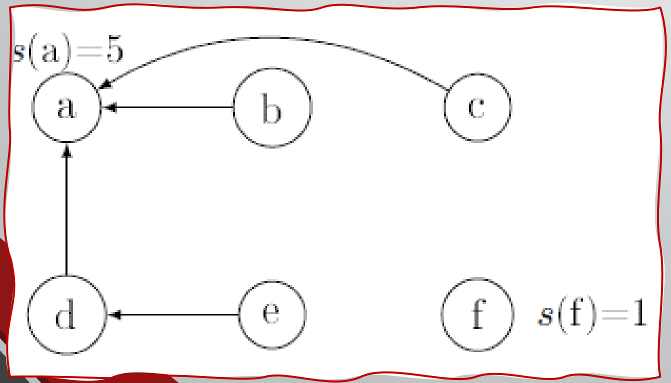

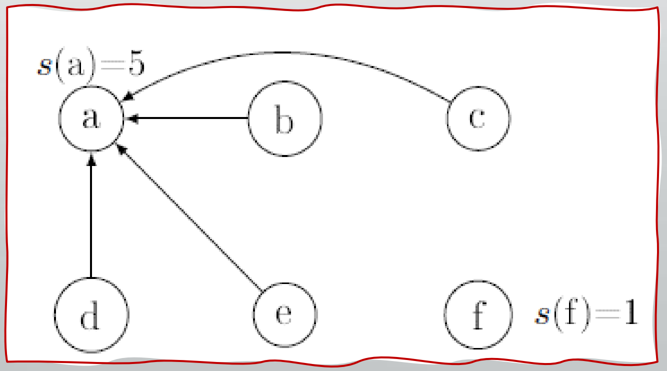

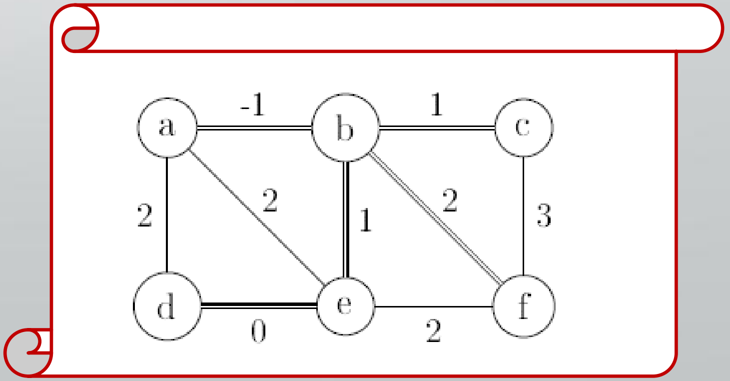

Ellenőrző kérdések

1. Mit számol ki a *Kruskal* algoritmus?
2. Szemléltesse a működését az alábbi gráfon!
    - a - b, 0 ; d, 1. b - c, 5 ; d, 2 ; e, 3. d - e, 4.
    - Mekkora az algoritmusnak az előadásról ismert műveletigénye, és milyen feltételekkel?
3. Mondja ki a *biztonságos élekről* és a *minimális feszítőfákról* szóló tételt!
    - Definiálja a tételben szereplő *vágás* és könnyű él fogalmakat!
    - Hogyan következik a *Kruskal* algoritmus helyessége ebből a tételből?

Köszönöm a figyelmet!

Pusztai Kinga

A bemutató Ásványi Tibor: Algoritmusok és adatszerkezetek II. eladásjegyzet:Élsúlyozott gráfok és algoritmusaik alapján készült.